Minister
Klimatu i Środowiska

Paulina Hennig-Kloska

DOP-WŚ.0503.9.2026.2.DT
4519588.18771456.15128519
Warszawa, 14-09-2026

Dotyczy: udzielenia odpowiedzi na oświadczenie senatorskie Pani Anny Górskiej, znak: BPS/043-64-1703/26
Temat: w sprawie postępującego procesu zanikania rzeki Czarna Konecka, nazywanej również Czarną Maleniecką

Pan
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu RP
Kancelaria Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie senatorskie Pani Anny Górskiej złożone na 64. posiedzeniu Senatu RP w dniu 6 sierpnia 2026 r., dotyczące pogarszającego się stanu hydrologicznego i ekologicznego rzeki Czarnej Koneckiej, zwanej również Czarną Maleniecką, oraz potrzeby uwzględnienia działań naprawczych w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Czarnej PLH260015 i w Krajowym Planie Odbudowy Zasobów Przyrodniczych, przedstawiam następujące informacje.

Na wstępie informuję, że problematyka przedstawiona w oświadczeniu jest mi znana. Ministerstwo Klimatu i Środowiska otrzymywało wcześniej sygnały wskazujące na problemy związane z ograniczeniem przepływu w Czarnej Koneckiej, pogarszaniem się stanu siedlisk wodnych i przybrzeżnych oraz utrudnieniami w migracji ryb. Również do organów podległych – Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach – kierowane były zgłoszenia dotyczące pogarszającego się stanu ekologicznego rzeki oraz potencjalnych zagrożeń dla obszaru Natura 2000 Dolina Czarnej PLH260015.

W dniach 27 i 28 lipca 2026 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach (dalej: „RDOŚ w Kielcach") otrzymała anonimowe wiadomości dotyczące złego stanu rzeki. W odpowiedzi przedstawiła informacje w zakresie pozostającym w jej właściwości oraz wskazała organy właściwe do rozpatrzenia pozostałych postulatów. Również w ubiegłych latach do RDOŚ w Kielcach wpływały zgłoszenia dotyczące niskiego stanu wody. Zgłoszenia te były przekazywane przez organ do Zarządu Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim.

Uwarunkowania hydrologiczne i historyczne

Problem zanikania przepływu w Czarnej Koneckiej ma złożony charakter. Rzeka na znacznym odcinku została przekształcona i uregulowana. Część zmian hydrotechnicznych wiąże się z działalnością Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, kiedy

tworzono zbiorniki wodne na potrzeby zakładów hutniczych i metalurgicznych. W zlewni funkcjonują również kompleksy stawów hodowlanych oraz liczne urządzenia wodne.

Na warunki hydrologiczne wpływają ponadto postępujące zmiany klimatu, w tym wzrost temperatury i zwiększone parowanie z powierzchni zbiorników. Rzetelne ustalenie przyczyn ograniczenia przepływu wymagałoby zatem dokonania kompleksowej identyfikacji wszystkich miejsc poboru i odprowadzania wód oraz blokujących przepływ: jazów, zapór, kanałów, stawów, zbiorników i elektrowni wodnych; a następnie oceny ich skumulowanego oddziaływania na bilans wodny całej zlewni.

Kompetencje w zakresie kontroli zlewni i urządzeń wodnych

Postulaty dotyczące:

- kompleksowej i niezapowiedzianej kontroli całej zlewni,
- inwentaryzacji miejsc poboru i odprowadzania wód,
- kontroli legalności ujęć wody i zakresu poboru,
- weryfikacji pozwoleń wodnoprawnych,
- kontroli zbiorników, stawów i urządzeń wodnych,
- sporządzenia pełnego bilansu wodnego zlewni,
- zapewnienia przepływu nienaruszalnego,
- usunięcia zbędnych jazów oraz przebudowy barier hydrotechnicznych

wykraczają w zasadniczej części poza zakres kompetencji organów ochrony przyrody, w szczególności Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach.

Zgodnie z art. 240 ust. 4 pkt 12 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne[1] do zadań zarządów zlewni należy wykonywanie działań ochronnych zgodnie z ustaleniami planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000.

Oznacza to, że Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach, jako organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, może w planie zadań ochronnych rozpoznać zagrożenia oraz określić potrzebne działania ochronne. Realizacja działań odnoszących się do gospodarowania wodami, urządzeń wodnych, zapewnienia odpowiednich przepływów, kontroli poborów wody lub odtwarzania ciągłości cieków wymaga jednak udziału organów i jednostek właściwych w sprawach gospodarowania wodami.

Dotyczy to również weryfikacji legalności i zakresu poboru wód w rejonie Siedlowa, kontroli przestrzegania warunków pozwoleń wodnoprawnych oraz ustalenia czy wloty do kanałów i systemów stawowych wyposażono w skuteczne zabezpieczenia ograniczające przedostawanie się ryb i narybku. Kwestie te powinny zostać zweryfikowane przez właściwe organy w ramach przysługujących im kompetencji kontrolnych i nadzorczych.

Aktualizacja planu zadań ochronnych

[1] Dz.U. z 2025 r. poz. 960, z późn. zm.

RDOŚ w Kielcach prowadzi obecnie ponowioną procedurę wyłonienia wykonawcy aktualizacji planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Czarnej PLH260015 (dalej: „PZO"). W opracowaniu uwzględnione będą zagadnienia, jakich dotyczą postulaty w części dotyczącej stanu zachowania siedlisk i gatunków związanych z rzeką będących przedmiotami ochrony.

W ramach prac przewiduje się w ponadto sporządzenie wykazu urządzeń wodnych stanowiących zagrożenie dla migracji ryb oraz wskazanie proponowanych działań ochronnych. Pozwoli to ocenić wpływ istniejących barier na ciągłość ekologiczną rzeki, możliwość migracji ryb oraz stan siedlisk wodnych i przybrzeżnych.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że dokumentacja planu zadań ochronnych nie stanowi dokumentacji technicznej ani hydrotechnicznej. Celem jej opracowania jest rozpoznanie i udokumentowanie zagrożeń, określenie celów działań ochronnych, wskazanie koniecznych sposobów ograniczenia lub eliminacji stwierdzonych presji oraz określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań. Szczegółowe rozwiązania techniczne i budowlane, pełne analizy hydrotechniczne oraz projekty przebudowy albo likwidacji urządzeń wodnych są przygotowywane na dalszym etapie przygotowania konkretnych zadań.

Projekt aktualizacji planu zadań ochronnych zostanie poddany uzgodnieniom w ramach zespołu lokalnej współpracy oraz konsultacjom w procedurze udziału społeczeństwa. Umożliwi to przedstawienie uwag i propozycji przez mieszkańców, jednostki samorządu terytorialnego, zarządców wód, użytkowników urządzeń wodnych, organizacje społeczne oraz inne zainteresowane podmioty.

Krajowy Plan Odbudowy Zasobów Przyrodniczych

Krajowy Plan Odbudowy Zasobów Przyrodniczych jest opracowywany w związku z obowiązkami wynikającymi z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1991 z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869[2]. Rozporządzenie ustanawia cele i obowiązki odnoszące się między innymi do odbudowy ekosystemów słodkowodnych oraz łączności rzek i terenów zalewowych.

Projekt Krajowego Planu Odbudowy Zasobów Przyrodniczych obejmuje obecnie następujące środki odnoszące się do rzek:

- środek nr 4: „Poprawa drożności i naturalnego przepływu cieków poprzez działania renaturalizacyjne";
- środek nr 12: „Odbudowa rzecznych siedlisk przyrodniczych za pomocą naturalnych procesów hydromorfologicznych";
- środek nr 18: „Stworzenie warunków do odbudowy siedlisk przyrodniczych od wód zależnych przez szeroką renaturyzację wód powierzchniowych, terenów zalewowych i innych terenów podmokłych".

Krajowy Plan Odbudowy Zasobów Przyrodniczych będzie dokumentem strategicznym i kierunkowym. Co do zasady nie będzie wskazywał konkretnych rzek, na których zostaną

[2] Dz.U. UE L 2024/1991 z 29.07.2024 r.

przeprowadzone działania. Rozstrzygnięcia dotyczące wyboru miejsc realizacji, zakresu prac, harmonogramu i podmiotów odpowiedzialnych będą podejmowane na etapie wdrażania poszczególnych środków. Wyjątek przewidziano dla rzeki Odry, której poświęcono odrębny środek odbudowy.

Na obecnym etapie nie jest zatem możliwe przesądzenie, czy, kiedy i w jakim zakresie środki przewidziane w Krajowym Planie Odbudowy Zasobów Przyrodniczych zostaną wdrożone na Czarnej Koneckiej. Do 2030 roku działania będą koncentrowały się na obszarach Natura 2000. Położenie rzeki w obszarze Natura 2000 Dolina Czarnej PLH260015 może zatem stanowić przesłankę przemawiającą za rozważeniem realizacji odpowiednich działań w pierwszym okresie obowiązywania planu.

Niemniej decyzje wdrożeniowe będą zależały przede wszystkim od podmiotów właściwych do realizacji działań na tym obszarze, w szczególności RDOŚ w Kielcach oraz PGW Wody Polskie.

Ostateczny kształt Krajowego Planu Odbudowy Zasobów Przyrodniczych nie został jeszcze ustalony. W końcowej wersji dokumentu ma znaleźć się także wykaz barier rzecznych przeznaczonych do usunięcia. W tym zakresie nadal prowadzone są analizy przez PGW Wody Polskie. Także z tego względu na obecnym etapie nie można przesądzić, czy wykaz obejmie urządzenia zlokalizowane na Czarnej Koneckiej lub jej dopływach.

Zakres i złożoność postulowanej inwentaryzacji całej zlewni, konieczność weryfikacji pozwoleń wodnoprawnych oraz przygotowania i przeprowadzenia wynikających z niej działań naprawczych mogą utrudnić wykonanie wszystkich tych czynności w ramach czasowych przewidzianych na przygotowanie pierwszy okres wdrażania Krajowego Planu Odbudowy Zasobów Przyrodniczych. Nie wyklucza to jednak wykorzystania rozpoznanych potrzeb i zagrożeń przy wyborze działań wdrożeniowych ani podejmowania odpowiednich czynności na podstawie innych instrumentów gospodarowania wodami i ochrony przyrody.

Ochrona rezerwatowa

W tym miejscu zwracam uwagę na dodatkowy instrument ochrony najcenniejszych fragmentów doliny Czarnej Koneckiej, jakim jest utworzony w 2025 r. rezerwat przyrody „Papiernia”. Ochroną rezerwatową objęto około dwukilometrowy fragment doliny rzeki. Rezerwat powstał w ramach inicjatywy „100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych”, za zgodą PGW Wody Polskie, wymaganą ze względu na objęcie granicami rezerwatu fragmentu cieku.

Reasumując, problemy związane z ograniczeniem przepływu w Czarnej Koneckiej, pogarszaniem się stanu siedlisk wodnych i przybrzeżnych oraz utrudnieniami w migracji ryb są traktowane przez resort środowiska z należytą uwagą. Postulaty dotyczące stanu ekologicznego Czarnej Koneckiej zostaną uwzględnione w aktualizacji planu zadań ochronnych w zakresie stanu siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Czarnej PLH260015. W dokumentacji zostaną zidentyfikowane urządzenia wodne stanowiące zagrożenie dla migracji ryb oraz zaproponowane odpowiednie działania ochronne.

Kompleksowa kontrola zlewni, weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych, kontrola poborów wody, sporządzenie bilansu wodnego oraz podejmowanie działań technicznych dotyczących jazów, zapór, kanałów i innych urządzeń wodnych wymagają natomiast zaangażowania właściwych jednostek PGW Wody Polskie i innych organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami.

Jednocześnie położenie Czarnej Koneckiej w obszarze Natura 2000 stanowić może przesłankę do rozważenia działań dotyczących tej rzeki na etapie wdrażania Krajowego Planu Odbudowy Zasobów Przyrodniczych. Niemniej ostateczny wybór działań i miejsc ich realizacji będzie możliwy po zakończeniu prac nad planem, przeprowadzeniu konsultacji oraz określeniu przedsięwzięć wdrożeniowych.

Z wyrazami szacunku

wz. Ministra Klimatu i Środowiska

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/